

LBRIS

We know
books

Aleksandr Nikolaevici Nadejdin

Femeia creștină

*Imaginea și rolul femeilor
în creștinism*

Traducere din limba greacă:
diac. Denis Chiriac

EDITURA EGYMENITA

2022

Cuprins

Introducere	5
Rolul femeilor în creștinism	11
Atitudinea Domnului Iisus Hristos față de femei	14
Femeile în comunitatea creștină	43
Femeile răspândind creștinismul	65
Despre feciorie și văduvie	85
Despre familie, căsătorie, divorț și concubinaj	103
Cum ar trebui să fie relația dintre soți	123
Armonia vieții de familie	146
Influența femeilor asupra bărbaților	158
De ce femeia trebuie să-și acopere capul în timpul rugăciunii	173
Rolul femeilor în viața publică. Preoția femeilor	189
Diaconițele Bisericii Primare	198
Educația copiilor	216
Treburile casnice	232

Rolul femeilor în creștinism

Numai Ortodoxia a păstrat adevărata viziune creștină asupra femeii. Adevăratul creștinism recunoaște demnitatea fiecărui om. În acest sens, predomină caracterul de universalitate. Creștinismul nu este religia domestică a niciunei familii, nici religia națională a vreunei națiuni. Creștinismul nu este limitat la o castă sau la un grup select. Încă de la începuturile sale, a chemat la sine întreaga omenire, a promis mântuirea tuturor oamenilor (*Luca 2, 31-32*) și a predicat tuturor națiunilor (*Matei 28, 19*). Numai creștinismul le-a arătat oamenilor pe Dumnezeu unic și universal, Care este Tatăl Ceresc al oamenilor de toate națiunile, fie că sunt evrei, eleni sau barbari, sclavi sau liberi, bărbați sau femei.

Cu toți sunt copiii Lui și, ca atare, sunt frați și surori, uniți între ei prin legături de iubire, formând o singură familie duhovnicească sau Împărăția lui Dumnezeu (*Romani 3, 22*). *Ca toți să fie una* (*Ioan 17, 21*) a fost ultima rugăciune a lui Iisus înainte de patima Sa. Că avantajele și distincțiile exterioare, precum și diversele defecte și slăbiciuni exterioare nu au o importanță esențială în Împărăția lui Dumnezeu, creștinismul a arătat limpede acest aspect,

adresându-se în special celor asupra cărora, în antichitate, plana pecetea respingerii.

Cei nenorociți și necăjiți sunt chemați de Hristos (*Luca* 4, 18-19). Celor obosiți și împovărați le făgăduiește odihnă și mângâiere (*Matei* 11, 28-30). Vameșii și desfrânații pocăiți au prioritate în Împărăția lui Dumnezeu față de preoții cei mai de seamă și față de bătrâni (*Matei* 21, 31); copiii nevinovați au acces liber acolo (*Marcu* 10, 13-16; *Matei* 18, 1-6; *Luca* 18, 15-17). Neamurile necurate sunt curățate și sunt făcute vrednice de primirea Duhului Sfânt, spre uimirea credincioșilor evrei (*Faptele Apostolilor* 10, 15-45; cf.: 11, 9-17); darurile harului sunt revărsate din belșug peste toată făptura (*Faptele Apostolilor* 2, 17-18).

Astfel, dreptul omului ca făptură a lui Dumnezeu este plasat în creștinism mai presus decât toate drepturile și privilegiile conferite de descendență, clasă, sex sau poziție socială. Vechiul ideal al omului, definit pe baza acestor condiții exterioare, nu are nimic în comun cu idealul creștin. Fostele virtuți păgâne - curajul, bravura, forța exterioară - sunt înlocuite în creștinism cu virtuți morale, cum ar fi credința, dragostea, smerenia. Puterea exterioară cedează locul puterii morale; duhul triumfă asupra trupului.

În concordanță cu acest principiu, fosta lipsire de putere a femeii urma să se schimbe radical. Nu numai că femeia s-a dovedit a fi destul de coerentă cu idealul creștin, dar prin natura ei, poate chiar extrem de potrivită pentru acest ideal.

Creștinismul a arătat limpede că femeia deține toate virtuțile și proprietățile raționale și morale înalte ale firii umane. Prin urmare, ea poate și trebuie să aibă nu rolul anterior – cel pasiv de slujitoare a bărbatului, căci existența ei nu a fost concepută separat de cea a bărbatului –, ci semnificația unei personalități umane complet independente și libere. În primul rând, femeia este o persoană și, în consecință, are dreptul la toate drepturile și privilegiile umane generale, naturale și supranaturale. În acest sens, ea nu se deosebește prin nimic de bărbat.

Dar, pe de altă parte, creștinismul, ca viziune, care este în armonie cu condițiile firii umane, nu putea ignora faptul că femeia este o persoană de un sex diferit de cel al bărbatului. Prin urmare, datorită caracteristicilor sale naturale, în diferite aspecte ale vieții, trebuie să aibă o valoare specială, diferită de cea a bărbatului. Totuși, rolul ei nu presupune nicidecum umilirea sau dezavantajarea ei, ci, dimpotrivă, arată doar individualitatea personalității sale feminine. Astfel, în timp ce restabilește drepturile și demnitățile universale ale femeilor, creștinismul protejează totodată și prezintă într-o lumină adevărată drepturile și demnitățile femeii ca atare.

Atitudinea Domnului Iisus Hristos față de femei

Creștinismul a recunoscut și a afirmat semnificația și drepturile universale ale femeilor. Acest adevăr poate fi remarcat mai întâi de toate în istoria atitudinii Domnului Iisus Hristos Însuși și a credincioșilor Săi față de femei. Exemplele evanghelice ale atitudinii Mântuitorului față de femei arată limpede cu câtă atenție și respect privea Hristos persoana femeii. Atitudinea Lui față de femeie a fost întotdeauna grijulie, tandră, ca să nu mai spunem că era extrem de pură. Mântuitorul a arătat că, dacă cineva în mod special avea nevoie de ajutorul și protecția Sa, și avea tot dreptul să o facă, acela era sexul până atunci asuprit și respins.

Domnul a declarat întotdeauna că femeia posedă înalta desăvârșire a firii omenești. Adesea, vorbindu-le femeilor, a recunoscut capacitatea lor de a percepe și asimila acele adevăruri sublime, care nu erau ușor de însușit nici de apostoli. Iisus Hristos a demonstrat în repetate rânduri cât de sinceră și profundă poate fi credința femeii, cât de ferventă este dragostea ei, cât de puternic și pur este devotamentul ei față de tot ceea ce este înalt și sfânt. Fiecare mișcare a Mântuitorului în ceea ce privește trata-

mentul femeii a avut ca scop afirmarea și mărturisirea în fața lumii a demnității ei umane și a servit la ruperea lanțurilor sclaviei, înstrăinării și „imperfecțiunii” perpetue în care se afla înaintea femeia.

Potrivit Evangheliei, femeia suferindă a găsit întotdeauna în Iisus o compasiune profundă și o disponibilitate totală de a fi ajutată. Nu numai că nu a fost umilită în fața bărbatului în această privință, dar uneori părea că a fost chiar favorizată. Mântuitorul a arătat adesea o simpatie specială pentru ea, fie că s-a oferit să o ajute, fie că a tratat-o în termenii cei mai blânzi, fie că i-a lăudat credința și alte calități morale. Relatările din Evanghelie confirmă în mod evident afirmația noastră.

Când Mântuitorul a ajuns în casa Apostolului Petru, a văzut că soacra acestuia suferea de friguri. El a acordat o atenție deosebită suferinței ei și nu a ezitat să-i acorde ajutorul Său divin. *Și S-a atins de mâna ei, și au lăsat-o frigurile și s-a sculat și Îi slujea Lui (Matei 8, 14).*

Într-o zi, în drum spre orașul Nain, Iisus a întâlnit o procesiune funerară care purta un tânăr mort, unicul fiu al unei mame văduve, care mergea în spatele sicriului, cu toți însoțitorii în lacrimi. Femeia sărmană nu avea unde să găsească alinare. Învățătorii poporului, fariseii, în general, nu făceau decât să hărțuiască văduvele (*Matei 23, 14; Marcu 12, 40*). Hristos a avut milă de ea. El o convinge să nu plângă, apoi, după ce îl învie în mod minunat pe fiul ei iubit, i-l înapoiază mamei sale, încântată și copleșită de uimire în fața Mântuitorului (*Luca 7, 11-17*).

Iisus a fost într-una dintre sinagogi, în Sabat, ca să învețe poporul. Era acolo o femeie care suferea de optsprezece ani de o boală cumplită: era încovoiată și nu putea sta drept în picioare. Când Mântuitorul a observat-o, a chemat-o la Sine, Și-a pus mâinile peste ea și a eliberat-o de neputința sa, iar ea s-a îndreptat și a început să-L laude pe Dumnezeu. Pentru fariseu, conducătorul sinagogii și adeptul strict al literei Legii, mila față de femeie părea complet inadmisibilă, deoarece era Sabatul. El i-a făcut o remarcă nepoliticoasă femeii, spunându-i că ar trebui să vină să se tămăduiască în alte zile decât în ziua sâmbetei. Mântuitorul l-a făcut de rușine pe fariseu pentru indiferența sa față de femeia suferindă. Acesta i-a spus: *Fiecare dintre voi nu dezleagă, oare, sâmbăta boul său, sau asinul de la iesle, și nu-l duce să-l adape? Dar aceasta, fiică a lui Avraam fiind, pe care a legat-o satana, iată de optsprezece ani, nu se cuvenea, oare, să fie dezlegată de legătura aceasta, în ziua sâmbetei?* (Luca 13, 15-16).

Cu o altă ocazie, în timp ce Hristos trecea printr-o mare mulțime, o femeie care sângera de doisprezece ani și care își cheltuisese în zadar toată averea pe doctori, când a auzit despre puterea tămăduitoare a lui Iisus, s-a apropiat în tăcere de El, sperând să scape de boala ei atingându-l haina. Femeia cu scurgerea de sânge nu s-a înșelat în credința ei profundă de femeie, deoarece curgerea sângelui ei s-a oprit și s-a simțit din nou sănătoasă. Hristos nu a vrut să lase credința femeii nedescoperită și nu a ezitat să mărturisească despre vrednicia ei în fața altora.

Când a întrebat-o: *Cine s-a atins de Mine?*, femeia înspăimântată a căzut în fața Lui, declarând public motivul pentru care Îl atinsese. Mântuitorul a încurajat-o cu blândețe: *Îndrăznește, fiică, credința ta te-a mântuit (Matei 9, 22)*. Nu pentru a o muștra pe femeie a făcut-o să mărturisească, ci, în mod evident, pentru a o lăuda, deoarece credința ei aleasă putea servi ca exemplu pentru alții. Conducătorul sinagogii, de exemplu, care în același timp Îi cerea lui Hristos să-i vindece fiica, ar putea învăța o lecție de la această femeie. El nu a fost suficient de puternic în credința sa, pentru a nu fi zdruncinat când a auzit de la mesagerul casei sale că fiica sa murise deja și că, prin urmare, nu era nevoie să-L deranjeze pe Învățătorul.

Mântuitorul a venit la casa sa, unde bocitoarele și muzicanții erau deja adunați în număr mare, pregătindu-se pentru o ceremonie funerară tristă. În mijlocul plânsului și confuziei generale, Iisus, după ce a alungat mulțimea din încăpere, o ia de mână pe fiica moartă a lui Iair și o trezește cu un cuvânt tandru și părintesc: *Fiică, ție zic, scoală-te! (Marcu 5, 41)*.

Altă dată, Hristos trecea la granițele Tirului și Sidonului. O femeie canaaneancă a ieșit și a strigat: *Miluieste-mă, Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este rău chinuită de demon (Matei 15, 22)*. Circumstanța este remarcabilă. În timp ce evreii, pentru care Împărăția lui Dumnezeu a fost pregătită mai întâi, nu cred și fug de El, femeia aceasta se grăbește la Hristos, Îl mărturisește deschis ca fiind Mesia, Fiul lui David, conform credinței evreilor, și Îi cere îndurare. A fost

greu pentru biata mamă să-și vadă fiica suferind zilnic într-o cumplită stare.

La început, Iisus nu i-a răspuns nimic femeii cananeence, iar ucenicii, înfuriați de femeia care plângea, L-au rugat să o slobozească pentru a nu o supăra. Ucenicii au fost disprețuitori față de femeia aceea. Ei nu știau că „în spatele glasului ei”, după cum a spus Sfântul Ioan Gură de Aur, „se afla strigătul unui suflet puternic și credincios”. Ei nu au simțit că, aparent, Hristos nu-i acorda atenție doar pentru a-i descoperi măreția morală. Femeia aparținerea unui popor considerat de legea iudaică respins, disprețuit și necurat și de care trebuia să se țină departe (*Deuteronomul 7, 3*).

Mântuitorul nu vrea să încalce direct Legea și să fie o ispită pentru evrei, așa că o ignoră pe femeie și, la cererea ucenicilor de a o lăsa să plece, răspunde aplicând modul de gândire iudaic: *Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel* (*Matei 15, 24*). Între timp, femeia nu a rămas în urmă și nu și-a încetat rugămintea. S-a închinat înaintea Domnului, a căzut la picioarele Lui și L-a rugat să scoată demonul din fiica ei: *Doamne, ajută-mă* (*Matei 15, 25*).

Ea nu pare să fie stânjenită de răspunsul aparent dur al Mântuitorului, deși din nou îndreptat spre un scop înalt, la rugămintea ei insistentă: „*Nu este bine să iei pâinea copiilor și s-o arunci câinilor*”. „*Da, Doamne, dar și câinii mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa stăpânilor lor*” (*Matei 15, 28*), remarcă cu smerenie canaaneanca, exprimându-și astfel credința în universalitatea lucrărilor mântuitoare ale lui

Hristos, chiar dacă acestea erau destinate în primul rând copiilor, adică evreilor.

Nu mai era nevoie să o pună la încercare pe femeie; fermitatea și profunzimea credinței sale, tăria rugăciunii sale, erau prea evidente. Mântuitorul, după ce a lăudat-o și a mângâiat-o, a și ajutat-o. „Dacă ar fi primit imediat ceea ce a cerut”, observă Sfântul Ioan Gură de Aur cu această ocazie, „ar fi plecat imediat și nimeni nu i-ar mai fi văzut comoara. Cei care se roagă fără sârguință să asculte aceasta”. Într-adevăr, femeia canaaneancă parcă ar fi auzit și înțeles pe deplin învățătura lui Hristos despre rugăciune: *Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide (Matei 7, 7)*. Nu numai atât, dar parcă a auzit și alte cuvinte din învățătura lui Hristos: *Binecuvântați pe cei ce vă blestemă (Matei 5, 44)*. Mântuitorul pare să o umilească, comparând-o cu câinii, în timp ce ea Îl slăvește numindu-L Domn (*Matei 15, 27*).

Nu prezintă oare creștinismul, în acest caz și în altele similare, o dovadă a bogăției naturale a laturii morale a femeii, necunoscută lumii antice sau neobservată de ea? Femeile „rele”, condamnate și disprețuite de toți, au găsit în Iisus pe Ocrotitorul și Binefăcătorul lor. Nu Se rușina și nu Se îndepărta de ele, dimpotrivă, era foarte disponibil pentru ele. Le căuta compania, știind că firea feminină, tandră, capabilă de iubire și devotament, era deosebit de dragă religiei Sale, care predica iubirea, răbdarea, blândețea.

Odată, cărturarii și fariseii au adus la Mântuitorul o femeie care, spuneau ei, fusese luată chiar

în flagrant delict de adulter, pe care Legea lui Moise dicta să o ucidă cu pietre (*Deuteronomul* 22, 21). Vräjmașii lui Hristos așteptau cu nerăbdare să vadă ce răspuns va da la această cerere a Legii, El, Căruia Îi plăcea atât de mult să-Și petreacă timpul cu va-meșii și păcătoșii (*Marcu* 2, 15-16) și Care nu numai că le făgăduia Împărăția lui Dumnezeu, ci chiar să o dobândească înaintea altora (*Matei* 21, 31). Ar apăra El acum o adulteră evidentă, contrar poruncii directe a Legii mozaice (*Leviticul* 20, 10)? Sau ar trebui să renunțe la protecția pe care o acorda unor astfel de persoane, pierzându-și astfel popularitatea? Acesta a fost raționamentul cărturarilor și fariseilor, care credeau că Îl pun pe Iisus într-o situație delicată.

Hristos a învățat despre păcatul adulterului cu mai multă strictețe decât cărturarii iudeilor (*Matei* 5, 27-28), dar El nu s-a referit la aspectul exterior, formal, legal al problemei, ci a avut întotdeauna în vedere sentimentul moral, interior, al inimii. În acest fel, a justificat astfel de oameni care, din punctul de vedere al fariseilor, erau păcătoși. În același mod, a găsit posibilitatea de a o justifica pe biata femeie care fusese atacată de farisei cu furie.

Cel fără de păcat dintre voi să arunce cel dintâi piatra asupra ei (*Ioan* 8, 7), a spus Mântuitorul drept răspuns la cererile lor insistente. Atunci conștiința fiecăruia a vorbit cu tărie în acuzatori și astfel, unul câte unul, de la cel mai bătrân până la cel mai tânăr, au început să plece, în timp ce Mântuitorul se aplecase și scria cu degetul pe pământ. Au mai rămas doar Iisus și femeia, care stătea în fața Lui. Când Și-a ridicat